

1972. április 17. Az Új Szó tudósítása a Csemadok április 15–16-i XI. országos közgyűléséről.

A CSEMADOK XI. országos közgyűlése
A PROLETÁR NEMZETKÖZISÉG ÉS A SZOCIALISTA HAZAFISÁG SZELLEMÉBEN

Július Hanus elvtárs vezetésével párt- és kormányküldöttség a közgyűlésen ● Előterjesztették a központi bizottság beszámolóját ● A CSEMADOK országos elnöke: **Lőrincz Gyula**, vezető titkár: **Varga Béla**

Bratislavában, a Kultúra és Pihenés Parkjának nagytermében szombaton és vasárnap került sor a CSEMADOK XI. országos közgyűlésére, amelyen több mint 400 küldött és számos vendég jelent meg. A kétnapos tanácskozáson párt- és kormányküldöttség is részt vett Július Hanus miniszterelnök-helyettesnek, a kormány nemzetiségi tanácsa elnökének vezetésével. A delegáció tagjai: Lőrincz Gyula, a CSKP KB tagja, az Új Szó főszerkesztője, dr. Michal Hruškovíc, az SZLKP KB osztályvezetője, Krocsány Dezső munka- és népjóléti miniszter és Vasil Choma, a művelődésügyi miniszter helyettese. Ott voltak a közgyűlésen a Matica slovenskának, az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetségének, a Lengyel Dolgozók Kulturális Szövetségének, a Nemzeti Front társadalmi szervezeteinek, valamint a kerületi és a járási nemzeti bizottságok képviselői is. Fábry Istvánnak, a CSEMADOK országos elnökének megnyitója után Varga Béla, a CSEMADOK vezető titkára olvasta fel a központi bizottságnak a szövetség IX. országos közgyűlése óta kifejtett tevékenységéről szóló beszámolóját.

A beszámoló a bevezetőben rámutat pártunk XIV. kongresszusának össztársadalmi jelentőségére, majd megállapítja:

Társadalmi életünk viszonylag gyors konszolidációját az tette lehetővé, hogy pártunk Központi Bizottsága az 1968–69-es évek eseményeiből levonta a szükséges következtetéseket. Az ebben az időszakban megnyilvánult válság a CSEMADOK-ot sem kerülte él. Tény, hogy az elkövetett tévedéseknek és hibáknak megvoltak a CSEMADOK-on kívüli objektív okai is, de ugyanakkor megvoltak szövetségünkön belül azok az erők, amelyek az adott politikai helyzetet kihasználva nacionalista és pártellenes elképzeléseket igyekeztek érvényesíteni.

A beszámoló ezután az említett időszak eseményeit elemzi, majd leszögezi: Mostani közgyűlésünkön lezárunk egy politikai viharokkal teli, tévedésekkel és hibákkal terhelt időszakot. Levonva a tanulságot az elkövetett hibákból hangsúlyoznunk kell: a CSEMADOK húszéves tapasztalatai azt igazolják, hogy a szövetség munkája mindig akkor volt sikereiben gazdag, amikor tevékenységét a párthatározatok szellemében, az össztársadalmi érdekek és a marxista-leninista elvek alapján végezte. Munkánk akkor volt eredményes, amikor figyelembe vettük az objektív feltételeket, amelyek közepette szövetségünk dolgozik, s amikor következetesen védelmeztük és a proletár nemzetköziség szellemében erősítettük a népeink közötti barátság elmélyítésének gondolatát. Éppen ezért törvényszerű volt az is, hogy a CSEMADOK kulturális, népnevelő munkájában akkor állt be a térés, amikor az 1968–69-es esztendőben a fenti alapelvek háttér-

be szorultak a szövetség tevékenységében. A CSEMADOK húszéves hagyományaihoz méltóan szervezeteink legfontosabb küldetését abban látjuk, hogy tevékenységükkel hatékonyan hozzájáruljunk a hazánk nemzeti és nemzetiségi közötti baráti és testvéri együttélés elmélyítéséhez. A CSEMADOK a proletár nemzetköziség és a szocialista hazafiság szellemében akarja nevelni tagságát és a csehszlovákiai magyar dolgozókat, s következetesen harcolni fog a burzsoá nacionalizmus minden megnyilvánulása, a népeink egységének és barátságának megbontására irányuló minden törekvés ellen.

A továbbiakban a beszámoló részletesen elemezte a szövetség kulturális tevékenységét. Az 1971-es esztendő végén a CSEMADOK-nak 540 helyi szervezete és 47 172 tagja volt, ez 15 127 fővel több, mint a IX. országos közgyűlés idején. Tudomást szereztünk arról is, hogy a CSEMADOK helyi szervei és járási bizottságai az elmúlt esztendő nevezetes belpolitikai eseményei és jubileumai alkalmából színvonalas rendezvényeket szerveztek és jelentős kötelezettségvállalásokat tettek.

A szövetség népművelő és kulturális tevékenységét elemezve a beszámoló megállapította, hogy az utóbbi időben különösen az énekkari és az irodalmi színpadi mozgalom van feljövőben, viszont néhány figyelemre méltó eredmény ellenére az elmúlt esztendőben stagnált a műkedvelő színjátszás. Országszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg a különböző szakkörök, honismereti körök, valamint a népszerű-tudományos előadások iránt. A jövőben e rendezvények számát és színvonalát emelni kell. Ebben az esztendőben a CSEMADOK KB rendezésében, illetve más társadalmi szervezetekkel karöltve több jelentős rendezvényre kerül sor, melyek közül, a komárnói Jókai-napokat, az országos dal- és táncünnepélyt, a galántai Kodály-napokat és az országos kiejtési versenyt említjük meg.

A beszámoló befejezésül hangsúlyozza: A CSEMADOK legfontosabb feladatának tartja, hogy a kulturális-népművelői tevékenység konkrét érvényesítésén keresztül terjessze a tudományos világnézetet, a CSKP politikáját és határozatait, s mozgósítsa tagságát a kitűzött feladatok teljesítésére.

A szövetség népművelői tevékenységével segíteni fogja a csehszlovákiai magyar dolgozók szakmai továbbképzését, szorosán együttműködve az állami művelődésügyi szervekkel. A szövetség egyik törekvése arra irányul, hogy a népművészeti és a kulturális-népművelői tevékenység szolgálja a csehszlovákiai magyarság őszinte barátságának elmélyítését az összes nemzettel és nemzetiséggel. Különösen hangsúlyozzák a szlovák-magyar baráti kapcsolatok ápolásának fontosságát.

A beszámoló után vita következett, amelyben elsőnek Július Hanus elvtárs kért szót. Hosszan tartó tapssal fogadott beszéde után több mint tíz felszólalás hangzott el, amelyekben a küldöttek beszámoltak a helyi szervezetek és a járási bizottságok munkájáról. Több felszólaló megemlítette, hogy nincs megfelelő magyar nyelvű segédanyag a korszerű népművelési tevékenységhez. Felvetődött a magyar nyelvű tanoncképzés kérdése is. A vita során meleg, baráti szavakkal üdvözölte a közgyűlést Emil Sztadle, a Lengyel Dolgozók Kulturális Szövetségének titkára. Szombaton este a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkara és a Szóttés Népművészeti Együttes adott nagyszerű kulturműsort.

Vasárnap vitával folytatta tanácskozását a közgyűlés. Jaroslav Čelko tanár, a Matica slovenská igazgatója felszólalásában megemlítette, hogy az elmúlt esztendő káros jelenségeinek felszámolása után baráti együttműködés alakult ki a két kulturális szövetség között. Ebben az esztendőben közösen ünneplik meg Janko Král' és Petőfi Sándor

születésének évfordulóját, s ezenkívül számos olyan kulturális rendezvényre kerül sor, amelyeket közösen rendeznek. Üdvözölte a tanácskozást Michal Danko, az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetségének vezető titkára is. Dr. Pavol Paška, a tudományok kandidátusa felszólalásában ismertette a Szocialista Akadémia tevékenységét, s beszámolt arról, hogy az utóbbi időben szoros kapcsolat alakult ki a CSEMADOK és a Szocialista Akadémia között, ami minden bizonnyal a népművelői munka minden területén érezheti majd jótékony hatását. Közölte a hallgatósággal, hogy a következő esztendőokban széles körű tudományos felmérés kezdődik a nemzetiségi kulturális életről.

Vasárnap szólalt fel Lőrincz Gyula elvtárs, aki röviden felelevenítette a CSEMADOK több mint két évtizedes tevékenységének eredményeit, s rámutatott az előfordult hibákra is. Hangsúlyozta a haladó hagyományok ápolásának fontosságát, de ugyanakkor óva intett attól, hogy megpróbáljuk feléleszteni a letűnt korok reakciós nézeteinek, s azok hordozóinak emlékét. A továbbiakban javasolta, hogy Fábry Zoltán születésének közelgő, 75. születésnapját országos méretben, méltóképpen ünnepeljük meg. Befejezésül hangsúlyozta, hogy a CSEMADOK legfontosabb feladata korszerű kulturális és népművelői tevékenység kifejtése pártunk politikájának megfelelően. Azokat az eredményeket kell továbbfejleszteni, amelyeket a CSEMADOK az elmúlt két évtizedben elért. Ez a célkitűzés nem lehet formalitás, hanem azt megfelelő tartalommal kell feltölteni – hangsúlyozta Lőrincz elvtárs.

A tartalmas és sokrétű vita lezárása után a küldöttek meghallgatták és jóváhagyták a mandátumvizsgáló bizottság jelentését. Ezután megválasztották a CSEMADOK nyolcvantagú Központi Bizottságát és a Központi Ellenőrző Bizottságot. Ezt követően tárgyalták meg és hagyták jóvá a CSEMADOK új alapszabályzatát, valamint a határozati javaslatot. A közgyűlés résztvevői üdvözlő levelet küldtek a CSKP és az SZLKP Központi Bizottságának és Ludvík Svoboda köztársasági elnöknek.

A CSEMADOK XI. országos közgyűlése az Internacionálé hangjaival ért véget.

A közgyűlés befejezése után a CSEMADOK új Központi Bizottsága megtartotta alakuló ülését. Ezen Lőrincz Gyula elvtársat választották meg a CSEMADOK országos elnökévé, Varga Béla elvtársat pedig vezető titkárrá. A központi bizottság titkára Varga János és dr. György István lett.

A Központi Bizottság Elnökségének névsora: Balázs Béla, Esztergályos Gabriella, Fábry István, dr. György István, Kiss József, Krocsány Dezső, Kulcsár Tibor, Lőrincz Gyula, Mag Gyula, Mózsi Ferenc, Papp Benjámín, dr. Rácz Olivér, Szakáll László, Varga Béla és Varga János.

-y-f

Új Szó, 1972. április 17. 1–2. p.

ÁHOGY AZT A MAGYAR KÜLKÉPVISELETI SZERVEK LÁTTÁK

132

Pozsony, 1968. április 8. Sztankó Pál pozsonyi magyar főkonzul jelentése a magyar kisebbség részvételéről a demokratizálódási folyamatban, amelyben beszámol a Csemadok KB márciusi javaslatairól és azok szlovák fogadtatásáról.

SZIGORÚAN TITKOS!

Szám: 17/1968
Készült: 5 példányban.

Kapják: 3 pl. Központ
1 pl. Nagykövetség
1 pl. saját

Pozsony, 1968. április 8.
Tárgy: Magyar nemzetiség a demokratizálódási folyamatban
Melléklet: 2 cikk

Múltkori, a szlovákiai belpolitikai helyzetet összefoglaló jelentésemben rámutattam arra, hogy Szlovákiában a demokratizálódási folyamat előterébe és középpontjába a szlovák-cseh viszony új, föderációs alapokon, egyenlő az egyenlővel elv alapján történő rendezése került. Már akkor világos volt, hogy ez szükségszerűen felveti az itt élő többi nemzetiség helyzetének felülvizsgálását és rendezését is. Miután a szlovák-cseh viszony federációs elveken történő rendezése Szlovákiában általánosan, a legfelső párt- és állami szervek által is elfogadott, és támogatott követeléssé lett, a nemzetiségek is kezdték felvetni saját igényeiket és követeléseiket.

Március közepén a Csemadok is kidolgozta részletes, átfogó javaslatát a magyar nemzetiség korábbi sérelmeinek orvoslására, helyzetének a teljes egyenjogúság elve alapján történő rendezésére. A javaslatnál abból az alapvető megállapításból indultak ki, hogy a magyar nemzetiség nem élvez teljes egyenjogúságot, ami többek között a következőkben is kifejeződik:

- az alkotmányban a két nemzet mellett nincsenek feltüntetve egyenjogú tényezők-ként a nemzetiségek;
- a nemzetiségek jogi helyzete nincs törvényben meghatározva;
- a nemzetiségeknek nincsenek megfelelő képviseleti szerveik sem a választott törvényhozó testületekben, sem a végrehajtó, közigazgatási szervezetekben;